

טיוטה להערות הציבור

תוכן עניינים

2..... טיוטת תקנות הנוטריונים (הוראת שעה), התש"ף-2020

2..... 1. הוראת שעה

טיוטה להערות הציבור

טיוטת תקנות מטעם משרד המשפטים:

טיוטת תקנות הנוטריונים (הוראת שעה), התש"ף-2020

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 18 ו-55 לחוק הנוטריונים, התשל"ו-1976¹, ובתוקף סמכותי לפי סעיף 160 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965² (להלן – חוק הירושה), אני מתקין תקנות אלה:

הוראת שעה – 1. בתקופה שמיום פרסומן של תקנות אלה ועד שלושה חודשים מיום פרסומן, עשיית צוואה באמצעי טכנולוגי יקראו את תקנות הנוטריונים התשל"ז-1977³ (להלן – התקנות העיקריות), כדלקמן:

(א) בתקנה 23 -

(1) לאחר תקנת משנה (א) יבוא "לעניין תקנה זו – בפני נוטריון", לרבות באמצעי טכנולוגי המאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת (להלן – אמצעי טכנולוגי);

(2) לאחר תקנת משנה (ב) יבוא -

"(ב) צוואה תוכל להיעשות בפני נוטריון באמצעי טכנולוגי ובלבד שהנוטריון סבר כי השימוש באמצעי הטכנולוגי מוצדק נוכח משבר הקורונה וכי אין באמצעי הטכנולוגי כדי לפגום באפשרותו לברר את הכשרות המשפטית ואת חופשיות הרצון של המצווה ולאחר ששוכנע כי המצווה מבין הבנה מלאה את משמעותה של הפעולה, והכל כאמור בתקנה 4(ד). נעשתה הצוואה בפני נוטריון באמצעי טכנולוגי, יחולו ההוראות הבאות:

(1) הנוטריון והמצווה נמצאים בשטח מדינת ישראל;

(2) על אף האמור בתקנה 2(ב), הוכחת זהותו של המצווה תעשה באחת הדרכים האלה:

(א) בידיעה אישית של הנוטריון;

¹ ס"ח התשל"ו, עמ' 196; התשס"ח, עמ' 601.

³ ק"ת התשל"ז עמ' 1724; התשע"ט, עמ' 1366.

(ב) בהצגת אישור של מערכת הזיהוי הממשלתית באתר האינטרנט של ממשל זמין; עותק מהאישור יצורף לאישור הצוואה; וכן בהצגה חזותית של תעודה מזהה באמצעות האמצעי הטכנולוגי; לעניין זה, "תעודה מזהה" - דרכון או תעודת זהות המניחה את דעתו של הנוטריון, או תעודה ציבורית אחרת שיש בה לדעת הנוטריון כדי לזהות את הניצב בפניו והנושאת את תצלומו.

(3) על אף האמור בתקנה 9(ב), אישור צוואה שנעשתה באמצעי טכנולוגי ייעשה בהתאם לטופס 13א לתוספת השנייה;

(4) בפנקס הצוואות יצוין כי הצוואה נערכה באמצעי טכנולוגי.

(5) הנוטריון יתעד את השימוש באמצעי הטכנולוגי בהקלטה הכוללת תמונה ושמע (להלן – תיעוד) כדלקמן:

(א) התיעוד יכלול את הסברו של הנוטריון על עשיית הצוואה באמצעי טכנולוגי, את הסכמתו של המצווה לעשיית הצוואה בדרך זו ואת עשיית הצוואה עצמה.

(ב) התיעוד יישמר באופן מהימן ומאובטח תחת שמו המלא של המצווה ומספר זהותו; הנוטריון לא יערוך כל שינוי בקובץ, ולא ירשה לאחר לעשות כן;

(ב) אחרי טופס 13 בתוספת השנייה יבוא –

טופס מס' 13א – אישור עשיית צוואה באמצעי טכנולוגי

מספר סידורי _____

טופס מס' 13א

אישור עשיית צוואה באמצעי טכנולוגי

לפי סעיף 22 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965

אני החתומה/מטה _____, נוטריונית בעלת רישיון מספר _____, מאשר/ת כי ביום _____ בעת הימצאי במשרדי/ בבית שבמען _____ / בכתובת _____, ניצב/ה לפניי מר/ת _____, בעת הימצאו/ה במשרד/ בבית שבמען _____ / בכתובת _____ ביישוב _____ שבמדינת ישראל (על פי הצהרתו/ה).

המצווה זוהה/תה על ידי-

בידיעה אישית;

לאחר שקיבלתי בדוא"ל אימות של זהות המצווה מאת מערכת ההזדהות הממשלתית של ממשל זמין, ולאחר שהוצגה בפניי באופן חזותי באמצעי הטכנולוגי תעודת זהות / דרכון _____ (שם המדינה) / תעודה ציבורית _____ מספר _____ שהונפק/ה ביום _____ תדפיס הדוא"ל מצורף לאישור זה.

ואמרה/ה המצווה את דברי הצוואה שרשמתי במסמך המצורף והמסומן באות/ מספר _____

והגישה/ה לי המצווה את דברי הצוואה בכתב במסמך המצורף והמסומן באות/ מספר _____

וקראתי בפני המצווה את דברי הצוואה

והמצווה קראה/ה בפני את דברי הצוואה

והצהירה/ה מרצונה/ה החופשי כי זוהי צוואתו/ה.

אני מאשר/ת כי נרשם על פני הצוואה:

כי היא נקראה בפני המצווה וכי המצווה הצהירה/ה שזוהי צוואתו/ה.

שתרגומה לשפה שהמצווה שומעת/ת נקרא למצווה על ידי מתרגמת, אשר אישר/ה זאת

על פני הצוואה, וכי המצווה הצהירה/ה שזו צוואתו/ה.

שהמצווה קראה/ה את הצוואה/ תרגום הצוואה וכי המצווה הצהירה/ה שזו צוואתו/ה.

צוואה זו נעשתה באמצעי טכנולוגי, לאחר שהגעתי לכלל מסקנה כי השימוש באמצעי הטכנולוגי מוצדק נוכח משבר הקורונה וכי אין באמצעי הטכנולוגי כדי לפגום באפשרותו לברר את הכשרות המשפטית וחופשיות הרצון של המצווה.

המצווה הופיעה/ה בפני על גבי הצג, והצהירה/ה בפניי כי הוא/היא מסכימ/ה לתיעוד החזותי ועשיית השימוש בו.

נעשה תיעוד לעשיית הצוואה המסומן בשמו/ה המלא של המצווה ומספר זהותו.

לראיה באתי על החתום היום _____

שכר נוטריון _____ שקלים חדשים

____ ב _____ התש"ף
(____ ב _____ 2020)
(חמ)

אמיר אוחנה
שר המשפטים

דברי הסבר

סעיף 22 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 מסדיר את אופן עריכת צוואה בפני רשות. הדרישה הקבועה בסעיף 22 היא שדברי המצווה ישמעו על ידי הרשות או יימסרו בכתב לרשות: "צוואה בפני רשות תיעשה על ידי המצווה באמירת דברי הצוואה בעל-פה בפני שופט, רשם של בית משפט או רשם לעניני ירושה, או בפני חבר של בית דין דתי, כמשמעותו בסעיף 155, או

בהגשת דברי הצוואה בכתב, על ידי המצווה עצמו, לידי שופט או רשם של בית משפט, רשם לעניני ירושה או חבר בית דין דתי כאמור". סעיף קטן (ז) קובע כי "לענין סעיף זה, דין נוטריון כדין שופט".

בהתאם לתקנות הנוטריונים, חלה חובה על הנוטריון לברר את זהותו של המצווה ולבדוק את כשירותו לצוות ואת רצונו החופשי, כמפורט בתקנה 4 לתקנות האמורות.

בשל המגבלות בתקופת משבר הקורונה עלה קושי לערוך צוואה בפני רשות – השירות לא ניתן אצל בתי המשפט, בתי הדין הדתיים ורשמי הירושה. בנוסף עלה קושי גם ביחס לאפשרות לערוך צוואה בפני נוטריון, נוכח מגבלות התנועה והפעילות.

מוצע לאפשר למצווים הנמצאים במדינת ישראל לעשות צוואה בפני נוטריון באמצעי טכנולוגי, בכפוף לתיעוד אודיו-ויזואלי של עשיית הצוואה, כך שבצד אישור הצוואה יתועדו גם חלקיו המהותיים של המפגש המקוון בין הנוטריון למצווה; יובהר, כי התיעוד האמור אינו מהווה חלק מהצוואה אלא כלי עזר ראייתי, אותו הנוטריון מחויב לשמור באופן מהימן ומאובטח, למקרה הצורך.

להלן נציג את עיקרי ההוראות.

נוסח תקנה 23(א) המוצע - בסעיף 22 לחוק הירושה לא מופיעה דרישה כי המצווה יתייצב בפני הרשות. עם זאת, מקום בו צוואה נעשית בפני נוטריון, חלות עליה גם תקנות הנוטריונים, התשל"ז-1977. תקנה 23 מתייחס לצוואה שנעשתה בפני נוטריון.

על אף שיש הגורסים כי שימוש באמצעי טכנולוגי המאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת מהווה מפגש "בפני" הנוטריון, הנושא טרם לובן והוסכם, בפרט לעניין מפגש בין נוטריון ללקוח. על כן, מבלי לקבוע מסמרות בשאלה, מוצע לקבוע במפורש בהוראת שעה אפשרות לערוך צוואה בפני נוטריון באמצעי טכנולוגי כאמור.

בשל רגישות הפעולה, המתעצמת נוכח השימוש באמצעי טכנולוגי, מוצע לנקוט במספר אמצעים מצטברים, בנוסף להוראות הדין לעניין עריכת צוואה גם באופן רגיל כדי להגביר את מהימנות הצוואה, כדלקמן:

(א) הטלת חובה על הנוטריון להפעיל שיקול דעת לעניין עצם השימוש באמצעי הטכנולוגי (תקנת משנה (ב1) רישא)- במסגרת זו, על הנוטריון לבחון האם השימוש באמצעי הטכנולוגי מוצדק בנסיבות העניין וכן לוודא כי אין באמצעי הטכנולוגי כדי לפגום באפשרותו לברר כי את הכשרות המשפטית, את חופשיות הרצון ואת ההבנה המלאה של המצווה כנדרש בהתאם לתקנה 4 לתקנות הנוטריונים. לעניין חופשיות הרצון, יצוין כי נדרשת רגישות מיוחדת מקום בו הנהנה בצוואה הוא אדם שהמצווה תלוי בו (כגון מטפל).

(ב) שימוש במנגנון הזיהוי הממשלתי עבור מצווה שאינו מוכר לנוטריון בידיעה אישית אימות זיהוי כפול (תקנת משנה (ב1), פסקה (2)(ב)) – זיהוי המצווה ייעשה בשני שלבים: ראשית, על ידי שימוש בשירות אימות דיגיטלי מקוון המאפשר לאזרחים להזדהות באמצעות מערכת ההזדהות הממשלתית כמפורט כאן:

חזותית של תעודה מזהה דרך האמצעי הטכנולוגי. <https://www.gov.il/he/service/online-authentication-adam> ולאחר מכן בהצגה

חזותית של תעודה מזהה דרך האמצעי הטכנולוגי.

(ג) חובת תיעוד אודיו-ויזואלי של המפגש (תקנת משנה (ב1), פסקה (5)) – חובת תיעוד הכוללת לא רק את שלב עשיית הצוואה אלא גם את הסבריו של הנוטריון על עשיית הצוואה באמצעי טכנולוגי ואת הסכמתו של המצווה לעשיית הצוואה באופן זה. על התיעוד להישמר באופן מהימן ומאובטח, ולא ייעשה בו כל שינוי.

פסקאות (1), (3), (4) לתקנה משנה (ב1) המוצעת – עניינן של פסקאות אלה בהתאמת ההוראות החלות על צוואות הנעשות באופן פרונטלי כך שיתאימו לעשיית צוואה באמצעי דיגיטלי, כגון דרישת הימצאות בישראל, התאמת טופס עשיית הצוואה וכו'. תחולת תקנה זו מוצעת כהוראת שעה מיום הפרסום ועד שלושה חודשים מיום זה. תקופה זו נקבעת, בין היתר, מתוך ההנחה כי גם לאחר חזרה מדורגת של המשק לשגרה, אזרחים רבים (ואזרחים ותיקים בפרט) יעדיפו להימצא במקום מגוריהם ולצמצם את סכנת ההדבקה, וקביעת תוקף הוראת השעה למשך שלושה חודשים תוכל לתת מענה גם לצורך זה.